

Več denarja za kulturo, manj za nevladnike

Nevladne organizacije

Po neuspehu na programskem razpisu bodo iskali pravico tudi na sodišču

Nevladne organizacije – zavodi in društva – s področja uprizoritvenih umetnosti se odzivajo na odločbe, ki jim jih je ministrstvo za kulturo poslalo v zvezi z njihovo prijavo na štiriletni programski razpis za kulturne programe v umetnosti. Med tistimi, ki naj ne bi prejeli sredstev, so umetniški svet Gledališča Glej, Zavod Maska, Zavod Delak, Zavod Emanat, Mesto žensk in Nomad Dance Academy Slovenija, po navedbah Društva Asociacija pa še Ljudmila, LokalPatriot in številni drugi.

NINA GOSTIŠA

Društvo Asociacija podrobneje podatke o rezultatih razpisa še zbira, z ministrstva pa so nam sporočili, da bodo, ko bodo prejeli »poštne povratnice od vseh prijaviteljev, da so prejeli odločbe, objavili tudi seznam odobrenih projektov«. Po poročanju STA pripravljajo tudi pojasnila, zakaj so določene organizacije izpadle iz financiranja. Pri Asociaciji so poudarili, da ministrstvo sredstva za kulturo, odkar je Slovenija gospodarsko bolj uspešna, neustrezno večja, kar neposredno vpliva na zaviranje razvoja nevladnega sektorja. »To v primeru zadevnega razpisa pomeni, da skorajda ni mogoče, da bi do programskega financiranja dostopali novi uveljavljeni nevladni kulturni producenti, če pa že, lahko do sredstev dostopajo samo na račun izviranja programov uveljavljenih producentov, ki so referenčni, ključni za domačo kulturo ter dosledno ocenjeni za vrhunske od strokovnih komisij ministrstva in jih je ministrstvo do zdaj podpiralo«, zaradi česar »odločitev, da ministrstvo za kulturo omenjenih programov ne bo sprejelo v programsko financiranje, ogroža obstoj in delovanje teh producentov«.

Gre namreč za sredstva, »s katerimi plačujejo redne operativne stroške delovanja, dela in programov, drugič, to so sredstva, s katerimi sofinancirajo svoje delovanje na evropski ravni, njihovo pomanjkanje pa spodbopava stabilnost njihove participacije, s čimer upada tudi prepoznavnost Slovenije v EU, in tretjič, ker ministrstvo močno zamejuje možnosti, da bi s predvidenimi programi kandidirali na drugih razpisih ministrstva«.

Ogrožen obstoj

»Za nas je izpad iz štiriletnega programskega financiranja velik udarec – manj produkcij, manj možnosti za sodelovanje, upad ljudi, ki sodelujejo z Masko, ter dodatna prekarizacija in ranljivost ljudi, ki sodelujejo z organizacijo. Hkrati to ne pomeni zgolj odprave njenega umetniško-produkcijskega programa, marveč tudi dela, ki je vedno deloval kot enakovreden konstituens tega zavoda – ukinjanje kritične teoretske misli in refleksije,« je dejala Alja Lobnik, direktorica Maske, ki je prepričana, da »z izpadom Maske iz javnega financiranja izginja velik del teoretskomišljenjskega polja neodvisne uprizoritvene scene«.

Lani je Maska s predstavo *Gejm Žige Divjaka*, ki obravnava begunsko politiko in brutalnost oblasti v odnosu do beguncev, prejela sedem nagrad na *Borštnikovem srečanju*, »kar je verjetno rekordno število nagrad za eno predstavo v zgodovini tega festivala«, ter posebno nagrado žirije na *Tednu slovenske drame*. S programom *Nova pošta*, ki ga ustvarja s Slovenskim mladinskim gledališčem, je Maska »ustvarila prostor za preizkuševanje najbolj ustaljenih načinov proizvodnje umetnosti in je prostor za inoviranje programiranja«, je dodala Alja Lobnik, ki meni, da »politika, ki v zgodovini samostojne Slovenije razpolaga z največjim proračunom za kulturo do zdaj, pri tem pa za polovico zmanjša sredstva za nevladno kulturo, kaže na konservativno in ozko razumevanje umetnosti, v kateri se izrisuje tendenca brisanja nevladne umetniške krajine«, z njo pa zatrtje nove generacije, saj se je Maska lani generacijsko prenovila. Zaskrbljeni so tudi v umetniškem svetu Gledališča Glej, ki mu je komisija ministrstva dodelila dovolj točk, da bi se lahko prebil med financirane organizacije, a za vse ni bilo dovolj sredstev.

To razumejo v kontekstu »dolgotrajnega krčenja prostora za razvoj profesionalnih nevladnih organizacij, saj se število programskega financiranih organizacij na področju uprizoritvene umetnosti že nekaj zaporednih razpisov krči«. Odvzem sredstev po njihovih besedah ogroža obstoj enega od red-

kih uprizoritvenih prostorov za sodobno avtorsko gledališče pri nas, ki je že pet desetletij (od leta 1970) pomemben predvsem za mlade ustvarjalke in ustvarjalce (s tem je najstarejša neodvisna gledališka hiša v Sloveniji); prihodnost treh festivalov, od teh enega mednarodnega, je delo več sto umetnikov in strokovnih sodelavcev.

Napovedane so tožbe

»Naš odvetnik trenutno preučuje odločbo in pripravlja tožbo na upravnem sodišču, ki jo bomo vložili v zakonskem roku. Naše podpornike smo pozvali k donacijam, ki nam bodo omogočale preživetje in izvedbo sezone. Žal smo že zdaj odpovedali del programa in znižali stroške dela. Pozivamo tudi k pisnomu podpori,« so napovedali v umetniškem svetu Gledališča Glej. Iz financiranja so izpadli prvič, saj je bilo gledališče »zadnja desetletja financirano prek programskega razpisa od začetka delovanja tega mehanizma«, sredstva programskega razpisa pa predstavljajo slabo polovico njihovega proračuna.

O tožbi intenzivno razmišljajo tudi v Maski. Alja Lobnik je poudarila, da je prihodnost skupna ali je ne bo. »Edini možen način je skupnosten, takšen, ki zadeva vse akterje neodvisne scene, tiste, ki so sprejeti v programsko sofinanciranje, kakor tudi tiste, ki smo izpadli iz financiranja. Jasna tendenca zdajšnje politike je krčenje prostora nevladnim organizacijam, počasi, a vztrajno, nas poriva na neviden rob.«

Sredstev jim niso dodelili že ob zadnjem razpisu, a je sodišče naposled odločilo, da naj komisija znova presodi o njihovem programu, enako v primeru **Emanata**. Obema so odobrili financiranje za obdobje 2018–2021. Tudi **Emanatu** letos niso namenili sredstev, medtem ko je **Mesto žensk** iz financiranja izpadlo že leta 2014: »Našle smo druge vire financiranja, med njimi seveda tudi večletna in enoletna financiranja ministrstva za kulturo. Zaradi naše iznajdljivosti je **Mesto žensk** v tem času raslo tako programsko kot kadrovske, a to, da se delavke v kulturi vedno nekako 'znajdemo', ne bi smelo biti izgovor za rezanje javnih sredstev,« je poudarila programska vodja Iva Kovač.

Nomad Dance Academy, ki je med organizacijami s področja uprizoritvenih umetnosti prav tako ostala brez sredstev, že veskozi dela brez programskega financiranja ministrstva, čeprav »že osem let delamo v obsegu in s količino projektov, kot da bi ta sredstva vselej imeli«, sta povedali Dragana Afilović in Jasmina Založnik ter dodali, da se financirajo iz drugih virov (lokalnih in predvsem tujih); trenutno so partnerji pri kar treh evropskih projektih, ki jih sofinancirajo »s pomočjo programskega financiranja MOL ter občasnega enoletnega financiranja MJU, MK ter predvsem številnih in raznoterih tujih financerjev«.

Nad odločbami, ki jih je izdalo ministrstvo, so ogorčeni, saj je iz

teh razvidno, da so iz financiranja izpadle nekatere organizacije, ki so leta 2018 tožile ministrstvo. Alja Lobnik je ocenila, da jim je skupno še to, da so pogosto kritične do vsakokratne oblasti ter veskozi širijo meje gledališča in umetnosti in so v zastavkih eksperimentalne.

Skrbi nas, da se sredstva za neodvisno kulturo, ki spada med najživahnejše segmente kulturne produkcije, krčijo, in to v času, ko se proračun za kulturo veča.

IVA KOVAČ, programska vodja
Mesta žensk

Strokovno komisijo za področje uprizoritvenih umetnosti – programe in projekte NVO in samozaposlenih – sestavljajo Matjaž Pograjc, Barbara Drnač, Tanja Lužar, Metka Damjan in Vilma Rupnik.

Zavod **emanat** je izpadel iz financiranja tudi leta 2018. Po tožbi, ki so jo dobili, jih je ministrstvo vključilo v financiranje 2018–2021. FOTO NADA ŽGANK

Zavod Maska je lani pomladil ekipo. FOTO NADA ŽGANK